

İKİMİZ

**PEYAMİ SAFA
SERVER BEDI**

✕ @ / otukennesriyat

YAYIN NU: 1996
EDEBÎ ESERLER: 1028

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-549-9

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: M. Bilal Erimez

Düzeltili: Ezgi Akyıldız

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Ötüken

Baskı: Çınar Matbaacılık ve Yayın Sanayii Ticaret Ltd Şti
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad. Ata Han Nu: 34 K: 5
Bağcılar-İstanbul
Tel: (0212) 628 96 00
Sertifika Nu: 45103

İstanbul - 2026

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Peyami Safa (2 Nisan 1899-15 Haziran 1961)

2 Nisan 1899'da İstanbul Gedikpaşa'da doğdu. Babası Şair İsmail Safa, annesi Server Bedia Hanım'dır. Bir buçuk yaşındayken babası Sivas'ta öldü. İlk öğrenimine Gedikpaşa'da Menbaül-İrfan Mektebi'nde başladı. Eğitimi devam ederken dokuz yaşında, sağ kolunda ortaya çıkan kemik veremi yüzünden uzun bir hastalık dönemi geçirdi (1908). 1910'da başladığı Vefa İdadisi'ni bu hastalık ve geçim darlığı sebebiyle bırakmak zorunda kaldı. *Bir Mekteplinin Hatıratı / Karanlıklar Kralı* (1913) adlı ilk kitabını Vefa İdadisi'ndeki öğrenciliği sırasında çıkardı. Tiyatro eğitimi almak için Darülbedayi imtihanlarına girdi, kazandı, ancak devam edemedi (1914). Posta-Telgraf Nezareti'nde göreve başladı. Ardından Boğaziçi'ndeki Rehber-i İttihad Mektebi'ne muallim olarak girdi (1917). Bu dönemde *Fağfur*, *Servet-i Fünûn* ve *İctihad*'da yazdı. Bir süre Düyun-ı Umumiye İdaresi'nde çalıştı (1918).

Ağabeyi İlhami Safa ile birlikte *Yirminci Asır* gazetesini çıkardı (1919). *Yirminci Asır* kapandıktan sonra *Tercüman-ı Hakikat* ve *Tasvir-i Efkâr* (1922), Cumhuriyet'in ilânının ardından *Son Telgraf*, *Son Saat* ve *Son Posta* gazetelerinde çalıştı. 1924 yılında Server Bedi takma adıyla meşhur Cingöz Recai tipini yarattı. Halil Lutfi (Dördüncü) ile birlikte *Büyük Yol* adlı bir gazete çıkardı (1925). Aynı tarihlerde hem Server Bedi hem Peyami Safa imzasıyla *Cumhuriyet*'te yazdı. Bu gazeteyle ilişkisini fıkra yazarı ve edebiyat sayfası yöneticisi olarak aralıklarla sürdürdü (1928-1940). *Resimli Ay*, *Hareket* dergilerinde yazdı. Ağabeyi İlhami Safa ile birlikte *Hafta* dergisini çıkardı. (1935) *Hafta*'nın ardından *Kültür Haftası*'nı çıkardı.

Cumhuriyet'ten sonra *Yeni Mecmua*, *Tasvir-i Efkâr*, *Çınaraltı*, *Büyük Doğu*, *Vakit* ve *Ulus* gazetesinde yazmaya başladı (1949-1953). Bursa'dan milletvekili adayı oldu ancak seçimi kazanamadı (1950).

Peyami Safa bir süre sonra *Türk Düşüncesi* dergisini yayımlamaya başladı (Aralık 1953) ve *Milliyet* gazetesini yazı kadrosunda yer aldı (1 Ekim 1954). Ardından *Tercüman*'a geçti (Mart 1959). *Büyük Doğu*'da ve *Havadis* gazetesinde yazdı (21 Temmuz 1960). *Düşünen Adam* dergisinde (5 Ocak 1961) ve *Son Havadis* gazetesinde (10 Mart 1961) yazmaya başladı. 15 Haziran 1961 tarihinde Çiftchavuzlar'da öldü ve Edirnekapı Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Peyami Safa'nın 1914-1961 yılları arasında gerçek ismiyle ve Server Bedi, Çömez, Serazad, Safiye Peyman, Bedia Servet gibi takma adlarla yazdığı süreli yayınlar şunlardır: *Gazete: Büyük Yol, Cumhuriyet, Havadis, Milliyet, Son Havadis, Son Posta, Son Telgraf, Tan, Tasvir, Tasvir-i Efkâr,*

“ İKİMİZ! „

İkimiz, kimiz ? Nasıl
seviştik ? Nasıl
yaşadık ? Nasıl ölüm
titremeleri geçirdik ?
Bizi bu romanda
tanıyacaksınız. Biz bütün
kadınları ve erkekleri
temsil ediyoruz!

1 FATOŞ

Benim adım Fatma Müzeyyen. Fakat altı tane ismim var:¹ Fatoş, Mimi, Zizi, Zaza, Zino, Müzi.

1332² tarihlerinde³ Beyazıt'ta, Soğanağa Mahallesi'nde oturdunuz mu? Beni orada Fatoş⁴ diye tanırılar. Siz de mutlaka hatırlayacaksınız.

1335⁵ tarihlerinde, yani Mütareke'nin ilk senelerinde, Kadıköy'ün⁶ Mısırlıoğlu taraflarında oturdunuz mu? Orada da beni Mimi⁷ diye tanırılar.

Bir sene sonra, Beyoğlu'nu düşününüz. Hiç o tarihlerde⁸ Türk hanımlarının gizli âleminde bulundunuz mu? Zizi'yi de, Zaza'yı da, Zino'yu da mutlaka tanıyacaksınız. Fakat müsaadenizle şunu söyleyeyim: Müzi'yi⁹ hiç kimse tanımaz, bir ondan başka.

Efendim, ben 1321¹⁰ senesinde doğdum; bugün yirmi beşinde-yirmi altısındaım. Fakat yedi-sekiz yaşşıma gelir gelmez ne çiçek olacağımı herkes anlamış.

¹ "ismim daha var." (Tefrika No. 1)

² 1913. (Yazar tarihleri hicri takvime göre vermiştir.)

³ "tarihlerinde," (Tefrika No. 1)

⁴ "Fatoş" (Tefrika No. 1)

⁵ 1916.

⁶ "Kadıköyünün" (Tefrika No. 1)

⁷ "Mimi" (Tefrika No. 1)

⁸ "tarihte" (Tefrika No. 1)

⁹ "Müzi'yi" (Tefrika No. 1)

¹⁰ 1903.

O tarihte ben,¹¹ bir kadının bildiği her şeyi biliyordum fakat tatbik edemiyordum.¹² Çocukluğuma rağmen bana ehemmiyet¹³ verenler vardı amma bütün ümitlerini istikbalime¹⁴ bağlıyorlardı. Bense uzak istikbâlleri bekleyecek kadar sabırlı değildim.

Üç huyum vardı: 1- Aynanın karşısından ayrılmazdım, annemin allığını, pudrasını, sürmesini sürer; baygın baygın göz süzerdim. 2- Müthiş yalan söylerdim. 3- Açık saçık konuşmaya bayılırdım.

Çok muzip olduğumu da ilave edeyim. Can yakmaktan başka hemen hiçbir zevkim yoktu.

O yaşımda (yani sekiz-dokuz), bir kadının isteyebileceği her şeyi istiyordum: Güzel olmak ve süslenmek istiyordum. Sevilme¹⁵ ve okşanmak istiyordum; bana sevda mektupları gönderilmesini istiyordum; karşımda diz çökülmesini istiyordum; bir erkeğin kucağında uyur gibi yapmak, sonra yüzüne bir tokat atıp kaçmak istiyordum.

Babamı tanımıyorum. Bir mümeyyizmiş,¹⁶ akıllı uslu bir adammış. Ben üç yaşındayken ölmüş. Annem¹⁷ kaç defa bana dedi ki “İyi ki Allah zavallı adamın canını tez almış. Seni görseydi yüreğine inerdi.”

Ya annemin yüreğine niçin inmiyordu? O¹⁸ babam gibi akıllı, uslu değilmiş de ondan.

¹¹ “ben” (Tefrika No. 2)

¹² Uygulayamıyorum.

¹³ Önem.

¹⁴ Geleceğime.

¹⁵ “istiyordum; sevilme” (Tefrika No. 2)

¹⁶ Mümeyyiz: Yazıları temize çeken kâtip.

¹⁷ “ölmüş; annem” (Tefrika No. 2)

¹⁸ “O,” (Tefrika No. 2)

“Kız,¹⁹ Fatoş! Hıncır yezit! İn aşağı oradan! İn aşağı diyorum, in!”

Annem bağıyor, ben o vakit on ikime basmışım. Fakat yine²⁰ üzerimde bir basma entariden başka çamaşır namına hiçbir şey yok. Ayaklarım çıplak. Evin alt katında²¹ pencere demirlerine tırmanıyorum ve ikinci kat penceresinden içeri²² girerek, sokaktaki erkek çocuklara marifetimi göstermek istiyorum.

Hâlâ hatırımda: Çıplak ayaklarımın ve bacaklarımın soğuk parmaklık demirlerine değmesi hoşuma gidiyor. Annemi dinlemiyorum ve tırmanıyorum;²³ ikinci kat penceresinden içeri giriyorum. Sonra pencereden sokağa bakıyorum ve ağzı açık, hayretle beni seyreden erkek çocuklara gülerik içeri kaçıyorum. Annemden bir temiz dayak yiyorum fakat etlerim ne kadar acırsa o kadar zevk duyuyorum.

On üçüme bastım. Annem beni sokağa çıkarmamaya çalışıyor, yırtınıyor, dövünüyor, beni de dövüyor, saçlarımı çekiyor, etlerimi çimdikleyip koparıyor, fakat ne mümkün! Ben hep sokaktayım, hep oğlan çocuklarıyla oynuyorum, hem ne oyunlar! Öyle ip atlamaca,²⁴ beş taş gibi şeyler değil: Kaydırak, el bende, birdirbir. Vücudum öyle çevikleşmişti ki direklere tırmanıyorum, yükseklerden atlıyorum, mahalleyi

¹⁹ “Kız!” (Tefrika No. 2)

²⁰ “Yine” sözcüğü tefrikaların hepsinde “gine” veyahut “gene” diye yazılmış.

²¹ “evin alt kat” (Tefrika No. 2)

²² “içeriye” (Tefrika No. 2)

²³ “tırmanıyorum” (Tefrika No. 2)

²⁴ “atlama” (Tefrika No. 2)

hayret içinde bırakıyorum. Hayret etmek sevmek demektir. Beni mahallede herkes seviyordu. İhtiyar kadınların işine yarıyordum, yüksek yerlere çamaşır ipleri geriyor, pencere-lerden alçak damlara düşen yüksükleri, tablaları, saksıları bulup getiriyordum; tavanlara lambalar asıyordum.

Mahallede biraz cambazlığı icap eden işleri bana gördürüyorlardı. Adamakıllı şımarmıştım.

Beni ilk defa fena niyetle kim öptü? Bunu merak ederseniz değil mi? Ben yanağımda hâlâ o sıcaklığı hissediyorum.

Mahallemizde Şeref isminde öksüz bir çocuk vardı. On beş yaşında idi. Çok oynamazdı. Solgundu;²⁵ biraz tıknafes- ti. El bende oynarken nefesi tıkanır, ayrılırdı. Köşede durur, bizi seyrederdi. Gayet büyük, siyah, uzun kirpikli gözleri vardı.

En büyük çocuk o idi ve benim yüzüme çok bakardı. İsmimi söylerken sesi titrerdi. Onu hem çok sevindirmek hem de çok canını yakmak istiyordum.²⁶ Öksüz olduğu için sevindirmek, erkek olduğu için canını yakmak.

Erkek olduğu için, evet, çünkü ben erkek olmadığuma çok kızardım. İçimde öyle tuhaf bir his vardı ki erkek olsaydım bütün dünya benim olacaktı. Onun²⁷ için erkekleri çok kıskanıyordum.

Bir gün saklambaç oynuyorduk. Şeref’le ben viranede yan yana saklandık. Ben Şeref’e sokuldum. Titriyordu. Bir kolu beni kucaklamak için sallanıyor, fakat cesaret edemi- yordu. İyice göğsüne yaslandım. Beni ceketinin içine aldı, kucakladı. “Fatoş!” dedi ve sesi titriyordu. Büyük gözleriyle yüzümün üstüne eğildi. Ağlayacak gibi idi. Dudaklarını

²⁵ “Solgundu” (Tefrika No. 3)

²⁶ “En büyük çocuk o idi ve benim yüzüme çok bakardı. İsmimi söylerken sesi titrerdi. Öksüz olduğu için cesaretsizdi. Beni sevdiğini hissediyordum. Onu hem çok sevindirmek, hem de çok canını yakmak istiyordum.” (Tefrika No. 3)

²⁷ “Bunun” (Tefrika No. 3)

yaklaştırdı. Fakat yanağıma koymaya cesaret edemedi. Ben yanağımı uzattım, dudaklarını koydu ve kaldıramadı.

Başı âdeta düşüp kaldı. Öldü sandım. “Seni seviyorum,” demesini bilmiyordu, yalnız: “Fatoş, Fatoş!” diyordu ve bu benim çok hoşuma gidiyordu. Fakat birdenbire Şeref bana budalanın biri gibi göründü; silkindim. Koyun gibi yüzüme bakıyordu. O kadar tuhaftı ki güldüm. İşte o zaman aklıma Şeref’in canını yakmak geldi, boynuna sarıldım.²⁸

“Gel, ben de seni öpeyim,”²⁹ dedim ve tam başını yaklaştırdırca bütün hızımla yüzüne iki defa tükürdüm: “Aptal!” dedim ve kaçtım.

Akşam karanlığına kadar biz öteki çocuklarla kaydırak oynadık, Şeref görünmedi.

Hava kararırken viraneye gittim. Aynı³⁰ noktada hareketsiz oturuyordu. Yanına yaklaştım, yüzüne baktım ve anladım ki ağlamış, çok ağlamış.

Biz, oturduğumuz evin üç odasını daima kiraya verirdik. Bir gün (o zaman bende yaş on dört) evin üstündeki levhayı görerek bize bir kiracı geldi. Kırk beş-elli yaşlarında bir adam. Anneme dedi ki, “Ben bekârim. Bir oğlumdan başka hiç kimsem yok. Bakılmaya muhtacım. Eğer evinizin içinde benim hizmetim de görülürse biraz fazlaca para veririm.”

O zaman annem darda idi. Paraya çok ihtiyacı vardı. Üç aydır da odalar kiraya verilmemişti. Annem teklifi kabul etti.

Baba-oğul bizim eve hemen taşındılar.

Annem bana daha ilk günlerde ultiatom verdi: “Fatoş,

²⁸ “Sarıldım” (Tefrika No. 3)

²⁹ “öpeyim!” (Tefrika No. 3)

³⁰ “gittim, aynı” (Tefrika No. 3)

kiracıların bölüğüne adımını atmayacaksın. Seni o tarafta görürsem öldürürüm!”

Ben daha kiracının oğlunu görmemiştim. Fakat babası bize ilk geldiği gün kendi kendime şöyle dedim: “Bir ana kızın evinde bir baba oğul... Ateşle barut!”³¹

Annem aşk orucu tutan kadınlardan değildir. Babam öldükten bir sene sonra perhizi bozmuştu.

Ben ilk günlerde yeni kiracılarımıza ehemmiyet vermez görünüyordum. Maksadım, annemin hakkımdaki şüphelerini uyutmaktı. Bir de, aynı ev içinde ister istemez kiracılarla tanışacağımızı, hatta yüzgöz olacağımızı biliyordum. Kış yaklaşıyordu. Uzun gecelerde aynı ev içinde oturan insanların birbirlerine yabancı durabilmeleri kabil³² değildi.

Zaten annem misafire, toplantıya, eğlentiye bayılırdı; hemen bütün kiracılarımızla bütün hayatımız beraber geçmişti. Fakat onlar bekâr değildiler. Hepsi yaşını başını almış, çoluk çocuk sahibi adamlardı. İlk bekâr kiracımız bunlar. Annem mahallede fena bir dedikodu çıkmasından da korkuyordu.

Baba-oğul (Hayri Bey ve Fazıl), sabahleyin erkenden çıkıp gidiyorlardı. Hayri Bey maliyede tahsildar; Fazıl da bilmem ne şirketinde kâtip. Aradan yirmi gün geçtiği hâlde küçük beyin yüzünü hâlâ göremedim.

Kiracılar gidince annemle ben onların odasına giriyor, yatakları düzeltiyor, ortalığı topluyorduk. Ben Fazıl'ın kendisinden evvel duvara asılı resimlerini gördüm. Daha genç-

³¹ Metin orijinalinde çift tırnak yerine başka bir işaret kullanılıyor: «Bir ana kızın evinde bir baba oğul... Ateşle barut!» Biz günümüzde artık pek tercih edilmeyen bu işareti çift tırnakla değiştirdik.

³² Mümkün.